

Nr 531.

Av herr **Lithander m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 78, angående åtgärder till sockerbetsodlingens uppehållande.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 75 till 1933 års riksdag angående åtgärder till sockerbetsodlingens uppehållande anförde statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet bl. a. följande. Departementschefen hade ansett bet-priset böra så bestämmas, att det kunde begäras, att de odlare, som använde lejd arbetskraft för betskötseln och betupptagningen, under året icke tillämpade försämrade lönevillkor för detta arbete. Med all sannolikhet kunde påräknas en förlängning av det för Skåne år 1932 träffade avtalet om betskötarlönerna, varför i propositionen förut redogjorts, och vilket beräknades giva arbetarna ett helackord av cirka 230 kronor per hektar. Departementschefen omnämnde vidare, hurusom Skånes betodlares centralförening sagda år bragt nämnda avtal till sina medlemmars kännedom, samt konstaterade, att avtalet i stort sett blivit normerande i avseende å betarbetarlönerna och i det väsentliga tillfredsställt parterna å ömse sidor. Departementschefen meddelade även, att han av centralföreningens styrelse mottagit förklaring, att denna i lönefrågan ämnade under år 1933 förfara på samma sätt som under år 1932, samt uttalade därefter: »Med hänsyn härtill torde kunna förutsättas, att lägre lön ej i Skåne betalas än som motsvarar avtalet, varför juridiskt bindande förpliktelse i detta avseende torde kunna avvaras i betodlingskontrakten. Men fråga om införande av dylik bestämmelse uppkommer givetvis, därest förutsättningen för bestämmelsens undvarande i kontrakten till äventyrs icke går i uppfyllelse och statens fortsatta medverkan till betodlingens uppehållande kommer under övervägande.»

I Kungl. Maj:ts proposition nr 78 till årets riksdag med förslag om förlängning på ytterligare ett år av det nu tillämpade systemet för stöd åt sockerbetsodlingen med reglering av sockerimporten jämte avtal med sockerfabriksaktiebolagen om betpris och sockerpris har departementschefen funnit det villkoret böra uppställas för erhållande av det avsedda garanterade bet-priset av 2 kronor 25 öre per deciton, att varje odlare vid tecknande eller övertagande av betodlingskontrakt avlämnade en särskild, till statens sockernämnd ställd förbindelse angående betarbetarlönerna. Enligt denna förbindelse borde det med departementschefens tankegång först och främst stå odlaren fritt att tillämpa gällande kollektivavtal om hithörande arbete, och detta vare sig han vore direkt ansluten till avtalet eller blott frivilligt tillämpade samma lönevillkor som de i kollektivavtalet intagna. I annat fall borde odlaren enligt förbindelsen åtaga sig att för lejd arbetskraft vid

betornas skötsel eller upptagning ej betala lägre ersättning än vissa bestämda minimiackord, som i propositionen närmare angivits.

Utan att här vilja ingå på frågan om de sålunda avsedda ackordens skälighet i och för sig respektive deras lämpliga avvägning, nödgas vi dock motsätta oss, att riksdagen genom ett godkännande av de vid propositionen fogade kontraktsförslagen de facto reglerar lönevillkoren för den i betodlingen sysselsatta lejda arbetskraften. Principen om statsmakternas neutralitet i lönefrågor eller lönetvister, som icke direkt beröra staten, har hitintills ansetts böra strängt upprätthållas, och torde ett frångående därav icke heller i förevarande fall vara motiverat. Omständigheterna synas förresten giva vid handen, att det av departementschefen åsyftade löneläget skulle, åtminstone i stort sett, komma att uppnås, utan att bestämmelser därutinnan, på sätt i propositionen föreslagits, av riksdagen meddelas.

I anslutning till det sålunda anförda hemställa vi alltså,

att riksdagen måtte godkänna de vid Kungl. Maj:ts proposition nr 78 till årets riksdag fogade förslag till kontrakt med svenska sockerfabriksaktiebolaget och mellersta Sveriges sockerfabriksaktiebolag, dock med den inskränkning att de i kontraktsförslagens § 3 stycket 2 förekommande orden »betarbetarlönerna 1934 och» ur kontraktsförslagen utgå och den i sagda paragraf omförmälda förbindelsens innehåll i överensstämmelse härmed jämkas.

Stockholm den 12 februari 1934.

Edvard Lithander.

T. V. Lundell.

E. O. Magnusson.

N. E. Nilsson.

Emanuel Björck.